

Hviezdy.....

Román, ktorý teraz máte v rukách, nie je typickým románom. Ako sám Arnold Lane píše, sú to jeho spomienky z istého obdobia jeho života, je to viac obraz doby, istý dokument a obraz jeho vtedajšieho „ega“. Pokiaľ ide o žáner jeho „diela“, je ťažké nazývať ho pamäťami, už vôbec nie románom, skôr spomienkou a analýzou. Je to trocha výpoveď, dokument, ale viac dramatický monológ vo forme dialógu, podfarbený s istou dávkou dokumentaristiky. Samozrejme je to len hra, istá fikcia, ktorá smeruje k poslednej epizóde, k neistému záveru.

Hlavný hrdina, spisovateľ, presnejšie agent, ktorý sám sebe vypovedá, je zložitá postava.

Lane sám priznáva, že je rozpoltenou osobnosťou, už len preto, lebo ako agent CIA vystupuje pod inou identitou, menom Peter a má úlohu sledovať E.P. a podávať správu o jeho zmýšľaní a snáhach vyhovieť systému a pritom nestratiť svoju tvár.

Tieto spomienky nie sú len spomienkami agenta Petra na Kráľa E.P., ale aj analýzou spoločnosti. Postupne zistíme, že táto spoločnosť nie je historická, ale večná. Jej trvanie je stále a dodnes aktuálne. Dielo, ktoré sa mení na istý divadelný dialóg medzi nasadeným agentom Petrom a Elvisom presne ukazuje rozpoltenosť ľudského ega a život „talenta“. Postupne sa dopracujeme k tomu, že agent, ktorý sleduje a sledovaný, v tomto prípade talentovaný E.P. v podstate sú jednou osobou v dvoch telách. Ich dialóg je len navonok dialógom dvoch ľudí, osobností. Jedna sa chce presadiť vlastným rozumom a názormi, druhá sa však prispôsobuje všeobecnému pokrytectvu. Jedna časť ega súhlasí s názormi tých, ktorí sú pri moci a riadia spoločnosť, druhá sa snaží uniknúť z reality a bráni sa proti mocným.

Dualizmus vnútorného ega a boj sám so sebou v diele zabezpečí to, že dielo je veľmi dobre čitateľné, priamočiare a napriek obsiahlejšiemu textu, pútavé.

Pomaly zistíme, že zmätok v duši dvoch postáv prináša dramatické vyvrcholenie, a že pred nami sa objaví jedna osoba – osobnosť, ktorá symbolizuje nekľudného ducha v zajatí deformovanej spoločnosti.

Počas čítania sa snažíme pochopiť spomínanú rozpoltenosť hlavného aktéra, agenta Petra a sami zistíme, že hocijak sa snažíme pochopiť umelca alebo vypočítavého agenta, narážame na vlastnú neschopnosť brániť sa voči systému a neúprosným požiadavkám spoločnosti.

Autor si spomína a opisuje ako sa nad egom talentu vznáša neúprosný diktátor - „zmanipulovaná spoločnosť“ – ktorá za všeobecného pritakávania ľudí ovláda každú tvorivú dušu.

Agent CIA z túžby po kariére a trocha aj zo strachu sa stáva pokrytcom, ktorý si vlastné názory necháva pre seba a na verejnosti hlása opak. Popritom cíti istý súcit a možno aj skrývanú, nepriznanú lásku a obdiv voči talentu, ktorý je spútaný v pavučine spoločnosti.

Ako to píše v prológu knihy priateľ Arnolda Laneho, táto patologicky ironická kniha je kópiou života. To znamená, že sa nám ukáže pravá Janusova tvár spoločnosti, kde dodnes bojujú dobro a zlo, talent a diletantizmus, ako aj priemernosť a originalita. Ale ukazuje aj dvojtvárnosť ľudského ega, kde zápasia túžby a potreby, sloboda a poddajnosť, neha a násilie.

V istých intenciách by som mohol označiť tieto spomienky aj za generačnú spoveď, v ktorej sa stretáva svet reálnej skutočnosti s nereálnym snom. Hrdina je rozpoltená osobnosť, sám nevie, čo chce, má zo všetkého zmätok. Pohrdá celou spoločnosťou, ale nedokáže sa postaviť proti nej, snaží sa zaradiť do normálneho života, síce nechce zarábať peniaze na úkor druhých, ale je k tomu nútený. Táto „psychodráma“, je o hľadaní duševného pokoja, ľudských hodnôt a umeleckej slobody.

Dielo určite nie je „tuctová literatúra“ pre milovníkov lacných bestsellerov, ale vážna úvaha o samých sebe pre náročných čitateľov.

Ludovít Kossár